

ВІДГУК

офіційного опонента, доктора економічних наук, професора,
професора кафедри підприємництва і бізнес-адміністрування
Харківського національного університету міського господарства
імені О. М. Бекетова **Рудаченко Ольги Олександрівни**

на дисертаційну роботу

Ошовського Артема Станіславовича

на тему «Гнучке управління підприємницькими структурами в умовах
повоєнного стану»

подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю
076 – Підприємництво, торгівля та біржова діяльність 07 – Управління та
адміністрування

Актуальність обраної теми дисертаційної роботи

Післявоєнне відновлення економіки України супроводжується необхідністю трансформації підходів до управління підприємницькими структурами, діяльність яких відбувається в умовах підвищеної невизначеності, нестабільності ринкового середовища та значних ризиків. За таких умов особливого значення набуває здатність підприємств забезпечувати безперервність функціонування, оперативно реагувати на зміни зовнішнього середовища, ефективно використовувати наявні ресурси та своєчасно адаптувати управлінські механізми до нових економічних реалій. Сучасна практика господарювання засвідчує, що традиційні системи управління не завжди забезпечують належний рівень стійкості підприємницьких структур у кризових ситуаціях. Зростання впливу воєнних, економічних, технологічних та соціальних чинників потребує пошуку нових підходів до управління, які б поєднували стратегічну гнучкість, адаптивність, цифровізацію бізнес-процесів та здатність до швидкого прийняття управлінських рішень. Саме тому проблематика формування та розвитку гнучкого управління сьогодні перебуває в центрі уваги як науковців, так і практиків.

Особливої актуальності набуває питання розроблення науково обґрунтованого інструментарію оцінювання рівня гнучкості підприємницьких структур, визначення їх адаптаційного потенціалу та формування управлінських рішень залежно від змін зовнішнього середовища. Важливим науковим завданням є також інтеграція сучасних підходів до управління, цифрових технологій, сценарного аналізу та економіко-математичного моделювання в єдину систему забезпечення ефективного функціонування підприємств у післявоєнний період.

Наукова та практична значущість обраної теми посилюється необхідністю створення механізмів управління, здатних забезпечити не лише адаптацію підприємницьких структур до викликів сьогодення, а й формування передумов для їх довгострокового розвитку та підвищення конкурентоспроможності в умовах відновлення національної економіки. Таким

чином, дисертаційна робота Ошовського Артема Станіславовича, присвячена розробленню теоретичних, науково-методичних та практичних засад гнучкого управління підприємницькими структурами в умовах повоєнного стану, є своєчасною, актуальною та має вагоме теоретичне і прикладне значення для розвитку науки і практики управління підприємництвом.

Результати дисертаційної роботи Ошовського Артема Станіславовича отримані відповідно до тематики науково-дослідних робіт Хмельницького національного університету «Формування стратегії забезпечення економічної безпеки підприємства» (номер державної реєстрації: 0125U003350) та «Стратегізація управління потенціалом підприємницьких структур у післявоєнній відбудові економіки України на засадах інноваційності» (номер державної реєстрації: 125U003292).

Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій

Ознайомлення зі змістом дисертаційної роботи, а також із науковими публікаціями здобувача дає підстави стверджувати, що сформульовані автором наукові положення, висновки та рекомендації є достатньо обґрунтованими, логічно взаємопов'язаними та мають належний рівень наукової аргументації.

Одержані Ошовським Артемом Станіславовичем наукові результати отримані самостійно в процесі проведення комплексного дослідження проблематики гнучкого управління підприємницькими структурами в умовах воєнного та повоєнного середовища. Теоретичні положення дослідження базуються на критичному аналізі наукових праць українських і зарубіжних учених у сфері підприємництва, адаптивного управління, цифрової трансформації, економіко-математичного моделювання та антикризового менеджменту.

Для досягнення поставленої мети автором використано широкий спектр загальнонаукових і спеціальних методів дослідження, зокрема, методи теоретичного узагальнення, систематизації та порівняння, системний, процесний та адаптивний підходи, статистичний та економічний аналіз, індексний аналіз, економіко-математичне моделювання, інструментарій нечіткої логіки, експертні методи, сценарний підхід, концепцію спіральної динаміки, а також графічні та табличні методи візуалізації результатів дослідження. Така сукупність методів забезпечила належний рівень достовірності отриманих результатів.

Проведене дослідження відзначається комплексністю, системністю та послідовністю викладу матеріалу. Отримані автором наукові результати ґрунтуються на результатах власних досліджень проблеми, їх викладено конкретно і у логічній послідовності. Наукові положення, висновки і рекомендації, представлені в роботі, достатньо обґрунтовані і підкріплені результатами аналізу значної кількості наукових фахових джерел.

Структура і зміст дисертаційної роботи. Відповідність дисертаційної роботи встановленим вимогам

Дисертаційну роботу присвячено вирішенню актуального наукового завдання щодо розроблення теоретичних, науково-методичних та практичних засад гібридного гнучкого управління підприємницькими структурами в умовах воєнного та повоєнного середовища.

У першому розділі дисертації досліджено теоретико-методичні засади гнучкого управління підприємницькими структурами, уточнено сутність поняття гнучкості підприємства, систематизовано види гнучкості та обґрунтовано доцільність використання концепції спіральної динаміки для оцінювання рівня розвитку гнучкості підприємства. Також проаналізовано еволюцію підходів до гнучкого управління, особливості Agile-підходів та роль цифровізації у забезпеченні адаптивності підприємств.

У другому розділі здійснено комплексний аналіз зовнішнього та внутрішнього середовища функціонування підприємницьких структур у воєнний та повоєнний періоди. Проведено оцінювання макросередовища на основі міжнародних індексів, досліджено макроекономічні тенденції розвитку України та галузеві особливості функціонування підприємств харчової промисловості, а також виконано оцінювання рівня їх адаптивності та гнучкості.

У третьому розділі сформовано теоретико-методичні та прикладні засади економіко-математичного моделювання гнучкості підприємницьких структур. Автором розроблено модель оцінювання інтегрального рівня гнучкості на основі нечіткої логіки, запропоновано підхід до моделювання зовнішнього середовища та формування сценаріїв його розвитку, а також обґрунтовано комплексну модель гібридного гнучкого управління підприємницькими структурами.

Дисертаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків за розділами, списку використаних джерел, остаточних висновків щодо вирішення наукового завдання дослідження та додатків. Текст викладено науковим стилем у логічній послідовності. Висновки, що зроблені за результатами написання розділів носять несуперечливий характер.

Наукова новизна одержаних результатів

Основні наукові результати, що виносяться на захист, їх теоретична і практична цінність сформульовані достатньо аргументовано та відображають комплексний характер проведеного дослідження у сфері гнучкого управління підприємницькими структурами в умовах воєнного та повоєнного середовища. Представлені положення характеризуються логічною узгодженістю, науковою обґрунтованістю та прикладною спрямованістю.

1. Удосконалено комплексну модель гібридного гнучкого управління підприємницькими структурами. Наукова сутність результату полягає в інтеграції кількісних і якісних складових гнучкості, інструментів нечіткої логіки, сценарного аналізу, оцінювання ризиків та концепції спіральної динаміки для формування адаптивних управлінських рішень залежно від змін зовнішнього середовища та рівня адаптаційного потенціалу підприємства.

2. Удосконалено науково-методичний підхід до оцінювання інтегрального рівня гнучкості підприємницьких структур. Наукова сутність результату полягає у комплексному врахуванні фінансової, операційної, кадрової, інвестиційної, ресурсної, антикризової, цифрової, організаційно-управлінської, інноваційної та стратегічної складових гнучкості на основі інструментарію нечіткої логіки, що дозволяє більш об'єктивно оцінювати адаптаційний потенціал підприємства.

3. Удосконалено науково-методичний підхід до інтерпретації інтегрального рівня гнучкості підприємницьких структур. Наукова сутність результату полягає у використанні концепції спіральної динаміки для встановлення взаємозв'язку між рівнем розвитку підприємства, типом управлінської поведінки та вибором адаптивних управлінських рішень відповідно до умов функціонування підприємства.

4. Удосконалено науково-методичний підхід до оцінювання зовнішнього середовища функціонування підприємницьких структур. Наукова сутність результату полягає у комплексному врахуванні міжнародних індексів, макроекономічних та галузевих показників для формування сценаріїв розвитку воєнного та повоєнного середовища та забезпечення інформаційної підтримки процесу гнучкого управління.

5. Набув подальшого розвитку понятійно-категоріальний апарат гнучкого управління підприємницькими структурами. Наукова сутність результату полягає в уточненні змісту поняття «гібридне гнучке управління», яке розглядається як інтегроване поєднання адаптивних, сценарних, цифрових та антикризових підходів до управління, спрямованих на забезпечення стійкості та адаптації підприємства в умовах воєнного та повоєнного середовища.

6. Набув подальшого розвитку методичний підхід до формування типів гібридного гнучкого управління підприємницькими структурами. Наукова сутність результату полягає у використанні управлінського розриву як основи для вибору відповідного типу управління – підтримуючого, адаптивного, антикризового або трансформаційного – залежно від рівня ризиків, сценаріїв розвитку зовнішнього середовища та адаптаційного потенціалу підприємства.

Повнота викладення наукових результатів дисертації в опублікованих працях

Публікації основних положень дисертаційної роботи представлені в 10 наукових працях. Серед них: 5 статей в наукових фахових виданнях категорії «Б»; 5 тез доповідей у матеріалах конференцій. Загальний обсяг публікацій складає 4,54 друк. арк., з яких особисто автору належить 2,68 друк. арк.

Публікації здобувача відзначаються високим рівнем наукової опрацьованості, чіткістю подання матеріалу, грамотністю викладу та належною аргументованістю результатів. Усі наукові праці виконано з дотриманням принципів академічної доброчесності, належним оформленням посилань та без ознак порушення наукової етики.

Наукові публікації відповідають вимогам п. 8, 9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої

ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 (зі змінами внесеними згідно з Постановами КМУ № 341 від 21.03.2022, № 502 від 19.05.2023, № 507 від 03.05.2024).

Дотримання норм академічної доброчесності

За результатами аналізу представлених матеріалів не встановлено фактів порушення академічної доброчесності.

Недоліки та зауваження до дисертаційної роботи

1. У підрозділі 1.1 автором здійснено ґрунтовний аналіз наукових підходів до трактування поняття «гнучкість підприємства» та систематизовано її види. Водночас доцільно було б більш детально обґрунтувати критерії їх класифікації та взаємозв'язки в межах системи гнучкого управління підприємницькими структурами.

2. Значний науковий інтерес становить використання концепції спіральної динаміки для визначення рівнів зрілості гнучкості підприємства. Разом із тим потребують додаткового уточнення методичні аспекти віднесення підприємств до відповідних рівнів, зокрема, система індикаторів та процедура діагностики.

3. Позитивно оцінюючи проведений аналіз міжнародних індексів для оцінювання умов функціонування підприємницьких структур, слід зазначити, що робота виграла б від більш детального обґрунтування взаємозв'язку між змінами цих індексів та результатами діяльності підприємств.

4. У 3 розділі автором розроблено економіко-математичну модель оцінювання інтегрального рівня гнучкості на основі нечіткої логіки. Водночас потребує додаткового обґрунтування процедура формування функцій належності та бази нечітких правил, що впливає на достовірність результатів моделювання.

5. Позитивно оцінюючи запропонований підхід до сценарного моделювання зовнішнього середовища, слід зазначити, що процедура формування прогнозних сценаріїв та вибору їх параметрів потребує більш детального обґрунтування.

Однак, вказані вище зауваження та дискусійні положення не є визначальними і не зменшують загальну наукову новизну та практичну значимість результатів та не впливають на позитивну оцінку дисертаційної роботи.

Загальні висновки та оцінка дисертації

Дисертаційна робота Ошовського Артема Станіславовича на тему «Гнучке управління підприємницькими структурами в умовах повоєнного стану» є самостійним, завершеним, цілісним науковим дослідженням, у якому розв'язане актуальне науково-практичне завдання щодо розвитку теоретико-методичних положень та розроблення практичного інструментарію гібридного гнучкого управління підприємницькими структурами в умовах воєнного та повоєнного

періоду. Структура та зміст роботи відповідають встановленим вимогам, одержані висновки та рекомендації коректні та повною мірою відображають досягнення поставлених у роботі завдань. Висловлені зауваження до роботи не впливають на її загальну позитивну оцінку.

Дисертаційна робота відповідає спеціальності 076 – Підприємництво, торгівля та біржова діяльність 07 – Управління та адміністрування. Аналіз дисертаційної роботи Ошовського Артема Станіславовича підтвердив відсутність будь-яких проявів академічного плагіату, фальсифікації або фабрикації.

За змістом, структурою, обсягом та оформленням дисертаційна робота відповідає вимогам наказу МОН України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження вимог до оформлення дисертації» (зі змінами) та «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 року (зі змінами внесеними згідно з Постановами КМУ № 341 від 21.03.2022, № 502 від 19.05.2023, № 507 від 03.05.2024).

Зазначене дозволяє зробити висновок, що Ошовський Артем Станіславович, автор дисертації на тему «Гнучке управління підприємницькими структурами в умовах повоєнного стану» заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 076 – Підприємництво, торгівля та біржова діяльність.

Офіційний опонент:

професор кафедри підприємництва
і бізнес-адміністрування

Харківського національного університету
міського господарства імені О. М. Бекетова,
доктор економічних наук, професор

Ольга РУДАЧЕНКО

